

12. Mettler, T., 2011. Maturity assessment models: a design science research approach. *International Journal of Society Systems Science*, 3(1/2), 213-222. DOI: <https://doi.org/10.1504/IJSSS.2011.038934>.

13. Paulk, M. C., Curtis, B., Chrissis, M. B., & Weber, C.V., 1993. *Capability maturity model for software, version 1.1* (Technical Report CMU/SEI-93-TR-024). Software Engineering Institute, Carnegie Mellon University. [Online]. Available at: https://resources.sei.cmu.edu/asset_files/technicalreport/1993_005_001_16211.pdf.

14. Purwandari, B., Hidayati, A., Budiardjo, E., & Edison, H., 2023. Maturity model of Scrum team's competencies in global software development. *Journal of Software: Evolution and Process*, 1. DOI: <https://doi.org/10.22541/au.168014883.3684955.5/v1>.

15. Tocto-Cano, E., Paz Collado, S., Linkolk López-Gonzales, J., & Turpo-Chaparro, J. E., 2020. A systematic review of the application of maturity models in universities. *Information*, 11(10), 466. DOI: <https://doi.org/10.3390/info11100466>.

16. Treviño-Elizondo, B. L., & García-Reyes, H., 2023. An employee competency development maturity model for Industry 4.0 adoption. *Sustainability*, 15(14), 11-37. DOI: <https://doi.org/10.3390/su151411371>.

17. Walter, B., Wolski, M., Stanisavljević, Ž., & Todosijević, A. (2019). Constructing a maturity model for a distributed software organization. (arXiv:1908.10156). [Online]. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.1908.10156>.

18. Yin, A., Figueiredo, S., & Mira da Silva, M., 2011. Scrum maturity model: Validation for IT organizations' roadmap to develop software centered on the client role. *In Proceedings of the Sixth International Conference on Software Engineering Advances (ICSEA 2011)*, 20-29. IARIA.

Дата першого подання статті до публікації: 09.02.2026

Дата прийняття статті до публікації після рецензування: 02.03.2026

Дата публікації: 29.05.2026

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2026-40-254-263>

УДК 378.147:811.111'36

Пілюгіна Тамара Володимирівна,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри правничої лінгвістики,
Державний податкового університету,
Ірпінь, Україна.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6872-7762>

tamarapiliuhina@ukr.net

ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ОСНОВІ КОМУНІКАТИВНОГО ПІДХОДУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Анотація. У статті розглядається проблема ефективного навчання граматики англійської мови в умовах сучасної іншомовної освіти, де пріоритетним стає

формування комунікативної компетентності. Проаналізовано традиційні і сучасні методики викладання граматичного матеріалу та обґрунтовано доцільність використання комунікативного підходу як одного з найбільш результативних способів засвоєння граматичних структур у мовленні.

Метою дослідження є визначення ролі комунікативного підходу у процесі формування граматичних навичок англійської мови, а також виявлення його переваг у порівнянні з традиційними, переважно репродуктивними методами навчання. Підкреслюється, що граматику розглядається не як окрема система правил для заучування, а як інструмент для реального спілкування.

Методологічну основу дослідження становлять аналіз науково-методичної літератури, узагальнення педагогічного досвіду і порівняльний аналіз ефективності різних підходів до викладання граматики. Особливу увагу приділено інтерактивним формам роботи, таким як рольові ігри, діалогічні вправи, ситуативні завдання і комунікативні практики, що сприяють природному засвоєнню граматичних структур.

Доведено, що комунікативний підхід забезпечує більш стійке засвоєння граматичного матеріалу завдяки його інтеграції у реальні мовленнєві ситуації. Здобувачі не лише запам'ятовують правила, а й навчаються автоматично використовувати їх у процесі спілкування. Це сприяє розвитку мовленнєвої активності, зниженню мовного бар'єру і підвищенню мотивації до вивчення англійської мови. Упровадження комунікативного підходу у навчання граматики є ефективним засобом підвищення якості іншомовної освіти.

Перспективи подальших наукових досліджень полягають у більш глибокому вивченні можливостей використання сучасних цифрових технологій у процесі навчання граматики англійської мови за допомогою комунікативного підходу. Особливо актуальним є дослідження ефективності онлайн-платформ, інтерактивних освітніх ресурсів, мобільних застосунків і технологій штучного інтелекту у формуванні граматичної і комунікативної компетентностей.

Ключові слова: комунікативний підхід; граматику англійської мови; граматична компетентність; комунікативна компетентність; методика викладання; інтерактивне навчання; здобувач вищої освіти.

1. ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку вищої освіти характеризується посиленням вимог до професійної і мовної підготовки майбутніх фахівців. У контексті глобалізаційних процесів, міжнародної співпраці та інтеграції України до європейського освітнього простору володіння англійською мовою стає необхідною складовою професійної компетентності випускника закладу вищої освіти. Особливого значення набуває здатність використовувати іноземну мову як ефективний інструмент академічної і професійної комунікації.

Важливим компонентом іншомовної підготовки є граматична компетентність, яка забезпечує правильність мовлення, точність передачі думок і розуміння співрозмовника. Однак практика викладання англійської мови свідчить про наявність суперечності між знанням здобувачів граматичних правил і здатністю використовувати їх у процесі реального спілкування. Часто здобувачі освіти демонструють достатній рівень теоретичних знань, проте відчувають труднощі під час побудови власних висловлювань англійською мовою.

У зв'язку з цим актуалізується проблема пошуку ефективних педагогічних підходів до формування граматичної компетентності. Одним із найбільш результативних напрямів сучасної методики навчання іноземних мов є комунікативний підхід, який передбачає засвоєння мовного матеріалу через його функціонування у процесі спілкування. Його основна мета полягає не лише у засвоєнні мовних структур, а й у розвитку комунікативної компетентності. У межах цього підходу граматику розглядається не як ізольована система правил, а як інструмент реалізації мовленнєвої діяльності у конкретних ситуаціях спілкування [7].

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю удосконалення методики навчання граматики англійської мови в умовах цифровізації освіти, переходу до компетентнісного навчання і підвищення вимог до рівня іншомовної комунікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження учених присвячено формуванню граматичної компетентності, поєднанню граматики і комунікації, методам і прийомам навчання, використанню цифрових технологій тощо.

Провідними вітчизняними дослідниками у сфері методики викладання граматики є Буніятова І. Р. (становлення складнопідрядного речення), Ніколаєва С.Ю. (засоби викладання іноземних мов), Скляренко Н.К. (методика формування іншомовної компетентності у техніці письма), Чекаль Г.С. (використання технічних засобів навчання у процесі викладання граматики) та ін.

Формування англомовної граматичної компетенції в умовах інтенсивного навчання присвячено роботи Вовк О.І., когнітивній лінгвістиці і лінгвосоціокультурному методу викладання, що включає граматичний аспект досліджувала Мартинюк А.М., сучасні педагогічні технології формування граматичних навичок вивчала Мілютіна О. В., формування граматичної компетенції на засадах інтегрованого навчання англійської мови досліджувала Орловська Л. К., комплексний контроль рівня сформованості англомовної граматичної компетенції вивчала Осідак В. В., формування комунікативної компетенції майбутніх досліджувала Волченко О. М., формування граматичної компетентності у процесі самостійної роботи присвячено роботи Даниленко О. О. Одними з найвідоміших зарубіжних дослідників комунікативного підходу у навчанні граматики англійської мови є Chang S., Ahmed S., Alamin A. та ін.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та аналіз особливостей навчання граматики англійської мови за допомогою комунікативного підходу, визначенні

його ефективності у формуванні граматичної компетентності, а також у висвітленні методичних прийомів і вправ, що сприяють практичному засвоєнню граматичних структур у процесі мовленнєвої діяльності.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESULTS OF THE RESEARCH

Комунікативний підхід виник у 70-х роках ХХ століття як реакція на недоліки граматико-перекладного та аудіолінгвального методів навчання. Його основою стала концепція комунікативної компетентності, запропонована Д. Гаймсом і розвинена М. Канале та М. Свейном. Згідно з цією концепцією, володіння мовою передбачає не лише знання граматичних правил, а й уміння ефективно використовувати мовні засоби у реальних комунікативних ситуаціях [2].

У межах комунікативного підходу виділяють такі основні принципи: орієнтація на реальне спілкування, інтеграція мовленнєвих навичок, функціональність мовного матеріалу, ситуативність навчання, активна взаємодія учасників освітнього процесу, домінування практичного використання мови над механічним заучуванням правил [6, с. 190].

Комунікативне навчання граматики передбачає формування граматичних навичок через виконання мовленнєвих завдань, що моделюють реальні життєві ситуації. У цьому контексті граматична компетентність виступає складовою комунікативної компетентності і формується у процесі мовленнєвої практики. У сучасній методиці викладання іноземних мов граматика перестала розглядатися як самоціль навчання. Вона є необхідним інструментом для побудови змістовного і правильного мовлення. Недостатній рівень граматичної компетентності ускладнює комунікацію, призводить до непорозумінь і знижує ефективність мовленнєвої взаємодії. Разом з тим, надмірна увага до механічного засвоєння граматичних правил також негативно впливає на розвиток мовленнєвих навичок. Комунікативний підхід дозволяє поєднати граматичну правильність із мовленнєвою активністю. Граматичні структури вводяться у контексті реальних комунікативних ситуацій, що сприяє усвідомленому засвоєнню мовного матеріалу та його подальшому практичному використанню. Однією з головних особливостей комунікативного підходу є подання граматичного матеріалу у контексті. Нові граматичні структури вводяться через діалоги, тексти, відеофрагменти, комунікативні ситуації або проблемні завдання [1]. Контекстуальне навчання забезпечує усвідомлене засвоєння граматичних явищ, розвиток асоціативного мислення, підвищення мотивації до навчання, формування навичок спонтанного мовлення. Комунікативний підхід передбачає активну участь в освітньому процесі. Основна роль викладача полягає не у передачі готових знань, а в організації комунікативної взаємодії. До найбільш ефективних методів належать рольові ігри, дискусії, парна і групова робота, мовленнєві ситуації, інформаційні прогалини, проектна діяльність, дебати [8]. Інтерактивна діяльність сприяє автоматизації граматичних навичок, оскільки здобувачі використовують граматичні структури для досягнення конкретної комунікативної мети. Комунікативні вправи

відрізняються від традиційних тим, що орієнтуються не лише на правильність форми, а й на передачу змісту.

У сучасній методиці виділяють три етапи формування граматичних навичок: механічні вправи, умовно-комунікативні вправи, комунікативні вправи [5, с. 155]. На першому етапі здобувачі відпрацьовують форму граматичної структури, на другому – використовують її у частково контрольованих ситуаціях, на третьому – застосовують граматичний матеріал у вільному мовленні. Такий підхід забезпечує поступовий перехід від контролю до вільного використання граматики у мовленні.

Комунікативний підхід має низку важливих переваг, як-то: підвищення мотивації, формування мовленнєвої компетентності, розвиток критичного мислення, подолання мовного бар'єру. Підвищення мотивації під час навчання граматики англійської мови за допомогою комунікативного підходу полягає у створенні таких умов, у яких граматика вивчається не ізольовано, а через живе спілкування і практичне використання мови. Формування мовленнєвої компетентності передбачає розвиток умінь правильно і доречно використовувати граматичні структури у процесі реального спілкування англійською мовою. Розвиток критичного мислення під час навчання полягає у формуванні умінь не лише правильно використовувати граматичні структури, а й аналізувати, оцінювати та аргументовано висловлювати власні думки англійською мовою у процесі спілкування. Подолання мовного бар'єра передбачає створення умов, у яких здобувачі активно використовують англійську мову у реальному спілкуванні та поступово долають страх говоріння і граматичних помилок.

Попри численні переваги, упровадження комунікативного підходу супроводжується певними труднощами, а саме: недостатній рівень мовної підготовки здобувачів, велика кількість людей у групах, недостатня методична підготовка викладачів, переважає тестового контролю. Для ефективної комунікації здобувачі повинні володіти базовим словниковим запасом і мінімальними граматичними навичками. На початкових етапах це може ускладнювати використання повністю комунікативних методів. Організація інтерактивної діяльності потребує індивідуального підходу і постійного контролю з боку викладача. Ефективне використання комунікативного підходу вимагає високого рівня професійної компетентності, творчості і володіння сучасними освітніми технологіями. У багатьох закладах освіти оцінювання орієнтується переважно на перевірку знань граматичних правил, а не на реальні комунікативні умінь. Сучасні дослідники наголошують на доцільності поєднання комунікативного підходу з елементами традиційного навчання граматики для забезпечення балансу між правильністю і вільністю мовлення [3].

Цифрові технології значно розширюють можливості реалізації комунікативного підходу. Онлайн-платформи, мобільні застосунки, відеоконференції, інтерактивні дошки і сервіси для спільної роботи створюють умови для активної мовленнєвої взаємодії між учасниками освітнього процесу.

Однією з переваг цифрових ресурсів є можливість представлення граматичного матеріалу в інтерактивній формі. Анімації, відеофрагменти, візуальні схеми і стимуляції допомагають краще зрозуміти особливості функціонування граматичних

структур у різних комунікативних ситуаціях. Завдяки цьому підвищується рівень залученості здобувачів до освітнього процесу.

Важливу роль у навчанні граматики відіграють інтерактивні вправи, які передбачають використання граматичних конструкцій у мовленнєвому контексті. Здобувачі можуть створювати діалоги, брати участь у рольових іграх, виконувати проєктні завдання або працювати над спільними онлайн-документами. Такі види діяльності сприяють автоматизації граматичних навичок і розвитку комунікативної компетентності.

Особливого значення набуває використання мобільних технологій Kahoot, Quizizz, Padlet, Google Classroom, LearningApps, Zoom, Microsoft Teams, які значно розширюють можливості комунікативного навчання [4]. Мобільні застосунки забезпечують доступ до навчальних матеріалів у будь-який час і в будь-якому місці. Вони дозволяють організувати індивідуальну траєкторію навчання, адаптувати складність завдань до рівня підготовки здобувача освіти і надавати миттєвий зворотний зв'язок.

Сучасні цифрові технології також створюють умови для упровадження елементів гейміфікації. Використання рейтингових систем, віртуальних нагород і змагальних механізмів позитивно впливає на мотивацію здобувачів і стимулює регулярне виконання граматичних завдань. Гейміфіковане навчання сприяє зниженню психологічного бар'єра під час опанування складних граматичних явищ.

Окрему увагу слід приділити використанню технологій штучного інтелекту. Інтелектуальні системи можуть аналізувати типові помилки користувачів, пропонувати персоналізовані рекомендації та формувати індивідуальні навчальні маршрути. Завдяки цьому підвищується ефективність засвоєння граматичного матеріалу та забезпечується більш адресна педагогічна підтримка.

Водночас ефективність застосування цифрових технологій залежить від педагогічно обґрунтованого добору навчальних ресурсів. Викладач повинен організовувати діяльність таким чином, щоб цифрові інструменти не замінювали комунікацію, а сприяли її активізації. Саме поєднання цифрового середовища з принципами комунікативного навчання забезпечує високий рівень сформованості граматичної компетентності.

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

У результаті дослідження встановлено, що навчання граматики англійської мови за допомогою комунікативного підходу є одним із найбільш ефективних напрямів сучасної методики викладання іноземних мов. Такий підхід забезпечує не лише засвоєння граматичних правил, а й формування умінь практично використовувати їх у процесі реального спілкування. На відміну від традиційних методів навчання, орієнтованих переважно на механічне запам'ятовування граматичних структур, комунікативний підхід сприяє розвитку мовленнєвої активності здобувачів і формуванню їхньої комунікативної компетентності.

Дослідження підтвердило, що комунікативний підхід позитивно впливає на мотивацію здобувачів до вивчення англійської мови. Використання практично орієнтованих завдань допомагає усвідомити важливість граматики як засобу ефективного спілкування, а не лише як системи правил. Завдяки цьому зростає зацікавленість освітнім процесом, підвищується рівень пізнавальної активності і формується позитивне ставлення до вивчення англійської мови. Установлено, що комунікативний підхід забезпечує інтеграцію усіх видів мовленнєвої діяльності – говоріння, аудіювання, читання і письма. Це сприяє формуванню здатності використовувати англійську мову у професійному, академічному і повсякденному спілкуванні.

Використання цифрових технологій у навчанні граматики англійської мови відкриває широкі можливості для реалізації комунікативного підходу. Інтерактивні платформи, мобільні застосунки, онлайн-сервіси та технології штучного інтелекту сприяють підвищенню мотивації студентів, розвитку їхньої автономності та формуванню практичних навичок використання граматичних структур у реальному спілкуванні. Ефективне поєднання комунікативного підходу й цифрових технологій дозволяє перейти від репродуктивного засвоєння правил до свідомого застосування граматики в мовленнєвій діяльності. Перспективним напрямом подальших досліджень є вивчення впливу технологій штучного інтелекту на персоналізацію процесу формування граматичної компетентності під час навчання англійської мови.

Отже, результати дослідження дають підстави стверджувати, що навчання граматики англійської мови за допомогою комунікативного підходу є ефективним засобом формування граматичної, мовленнєвої і комунікативної компетентностей здобувачів. Використання комунікативних методів навчання забезпечує підвищення мотивації, розвиток критичного мислення, подолання мовного бар'єра та активізацію їх пізнавальної діяльності.

Перспективи подальших наукових досліджень полягають у більш глибокому вивченні можливостей використання сучасних цифрових технологій у процесі навчання граматики англійської мови за допомогою комунікативного підходу. Особливо актуальним є дослідження ефективності онлайн-платформ, інтерактивних освітніх ресурсів, мобільних застосунків і технологій штучного інтелекту у формуванні граматичної і комунікативної компетентностей здобувачів.

Таким чином, проблема навчання граматики англійської мови за допомогою комунікативного підходу залишається актуальною і потребує подальшого комплексного дослідження з урахуванням сучасних тенденцій розвитку освіти, цифрових технологій і потреб міжкультурної комунікації.

5. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ТРАНСЛІТЕРАЦІЯ / REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Вовк, О.І., 2008. Формування англомовної граматичної компетенції у майбутніх учителів в умовах інтенсивного навчання: *автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 24.*

2. Дубасенюк, О.А., 2014. Роль педагогічних знань у професійній підготовці майбутнього вчителя: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 15–43.
3. Дубчак, І.П., 2026. Принципи формування граматичних навичок говоріння на засадах комунікативно-когнітивного підходу [Онлайн]. Доступно: <https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=UXEnuWUAAA AJ>.
4. Калінін, В.О., 2005. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови засобами діалогу культур: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.02. Житомир, 20.
5. Орловська, Л.К., 2010. Формування граматичної компетенції на засадах інтегрованого навчання у майбутніх учителів англійської мови: дис. канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 301.
6. Семенчук, Ю.О., 2007. Формування англомовної лексичної компетенції у студентів економічних спеціальностей засобами інтерактивного навчання: дис. канд. пед. наук: 13.00.02. Київ: Київський національний лінгвістичний університет, 283.
7. Скляренко, Н.К., 2026. Методика формування іншомовної компетентності у техніці письма. Іноземні мови [Онлайн]. Доступно: <<http://fl.knlu.edu.ua/article/view/122348/117196>>.
8. Янковець, А.В., 2015. Особливості розвитку граматичних навичок курсантів нефілологічних спеціальностей під час вивчення професійно спрямованих тем. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні науки*, 272–280.

FORMATION OF GRAMMATICAL COMPETENCE OF HIGHER EDUCATION STUDENTS BASED ON A COMMUNICATIVE APPROACH WHEN LEARNING ENGLISH

Tamara Piliuhina,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of The Department of Legal Linguistics,
State Tax University,
Irpin, Ukraine

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6872-7762>

tamarapiliuhina@ukr.net

Abstract. The study found that teaching English grammar using a communicative approach is one of the most effective directions of modern foreign language teaching methods. This approach ensures not only the mastery of grammatical rules, but also the formation of skills to practically use them in the process of real communication. Unlike traditional teaching methods, which are focused mainly on the mechanical memorization of grammatical structures, the communicative approach contributes to the formation of their communicative competence.

The study confirmed that the communicative approach has a positive effect on students' motivation to learn English. The use of practically oriented tasks helps students realize the importance of grammar as a means of effective communication, and not just as a system of rules. This increases interest in the learning process, increases the level of cognitive activity and forms a positive attitude towards learning English.

It has been established that the communicative approach ensures the integration of all types of speech activity - speaking, listening, reading and writing. This contributes to the comprehensive development of the student's linguistic personality and the formation of the ability to use English in professional, academic and everyday communication.

Therefore, the results of the study provide grounds to assert that teaching English grammar using a communicative approach is an effective means of forming students' grammatical, speech and communicative competences. The use of communicative teaching methods ensures increased motivation, development of critical thinking, overcoming the language barrier and activation of cognitive activity of students.

Prospects for further scientific research lie in a deeper study of the possibilities of using modern digital technologies in the process of teaching English grammar using a communicative approach. Thus, the problem of teaching English grammar using a communicative approach remains relevant and requires further comprehensive research, taking into account modern trends in the development of education, digital technologies, and the needs of intercultural communication.

Keywords: communicative approach; English grammar; grammatical competence; communicative competence; teaching methodology; interactive learning; higher education student.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Vovk, O.I., 2008. Formuvannia anhlomovnoi hramatychnoi kompetentsii u maibutnikh uchyteliv v umovakh intensyvnoho navchannia [Formation of English-language grammatical competence in future teachers in conditions of intensive learning]: *avtoref. dys.. na zdobuttia nauk. stupenia k-ta ped. nauk: 13.00.02. Kyiv, 24.*
2. Dubaseniuk, O.A., 2014. Rol pedahohichnykh znan u profesiinii pidhotovtsi maibutnoho vchytelia [The role of pedagogical knowledge in the professional training of a future teacher]: monohrafiia – monograph. Zhytomyr: *vyd-vo ZhDU im. I.Franka*, 15-43.
3. Dubchak, I. P. Pryntsypy formuvannia hramatychnykh navychok hovorinnia na zasadakh komunikatyvno – kohnityvnoho pidkhodu [Principles of forming grammatical speaking skills based on the communicative-cognitive approach]: veb-sait. Dostupno: <https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=UXEnuWUAAA&AJ&citation_for_view>.

4. Kalinin, V. O., 2005. Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia inozemnoi movy zasobamy dialohu kultur [Formation of professional competence of a future foreign language teacher through the means of cultural dialogue]: *avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. Nauk – author's abstract of the dissertation for the degree of candidate of pedagogical sciences: 13.00.02. Zhytomyr, 20.*

5. Orlovska, L. K., 2010. Formuvannia hramatychnoi kompetentsii na zasadakh intehrovanoho navchannia u maibutnikh uchyteliv anhliiskoi movy [Formation of grammatical competence on the basis of integrated learning in future English teachers]: *dys... kand. ped. Nauk – dissertation of the candidate of pedagogical sciences: 13.00.02 / Kyiv, 301.*

6. Semenchuk, Y. O., 2007. Formuvannia anhlovnoyi leksychnoi kompetentsii u studentiv ekonomichnykh spetsialnostei zasobamy interaktyvnoho navchannia [Formation of English lexical competence in students of economic specialties using interactive learning methods]: *dys. ... kand. ped. Nauk – dissertation of the candidate of pedagogical sciences: 13.00.02 / Kyiv. nats. linhv. un-t. Kyiv, 283.*

7. Skliarenko N.K., 2013. *Metodyka formuvannia inshomovnoi kompetentnosti u tekhnitsi pysma. Inozemni movy* [Methodology for developing foreign language competence in writing techniques]. Inozemni movy – Foreign languages: veb-sait. Dostupno: <<http://fl.knlu.edu.ua/article/view/122348/117196>>.

8. Yankovets, A. V., 2015. Osoblyvosti rozvytku hramatychnykh navychok kursantiv nefilolohichnykh spetsialnostei pid chas vyvchennia profesiinospriamovanykh tem [Peculiarities of the development of grammatical skills of cadets of non-philological specialties during the study of professionally oriented topics]: *zb. nauk. prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Serii: Pedagogichni nauky – Collection of scientific works of the National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine. Series: Pedagogical Sciences, 272-280.*

Дата першого подання статті до публікації: 29.01.2026

Дата прийняття статті до публікації після рецензування: 02.03.2026

Дата публікації: 29.05.2026